GAZET'A TRANSILVANIEI.

Gazet'a ese de 2 ori: Joi'a si Duminec'a, Fói'a, candu concedu ajutóriale. — Pretiulu: pe 1 anu 10 fl., pe 1/4 3 fl. v. a. Tieri esterne 12 fl. v. a. pe unu anu séu 2 1/2 galbini mon. sunatória.

Anulu XXXIX.

Se prenumera la postele c. si r., si pe la DD. corespondenti. — Pentru serie 6 cr. Tacs'a timbrala a 30 cr. de fiacare publicare.

Nr. 54. **Brasiovu 27|15 Iuliu** **1876.**

Ur'a dualistiloru si a slaviloru.

Adunati veninulu dela mii de vipere, turnati preste elu tóte veninurile cate se afla preparate pe la pharmaciile Ungariei si in Vien'a, comparati poterea lui cu poterea acelui veninu omenescu ce se vérsa pe fia-care di in spiritele dualistiloru din diariale loru si veti vedea, ca acesta este multu mai intensivu decatu alu vipereloru, decatu aqua tofana si strychninulu. Intre anii 1856—58 pre candu era se fia asecurata autonomi'a „principateloru danubiane," press'a absolutistica din acei ani inca scriá neincetatu cu mare mania si urgia mai vertosu asupra romaniloru, si nu fara causa a disu in 1857 unulu din directorii politiei centrale dela Vien'a catra Ioanu Maiorescu: „In dilele acestea trece de crima a se fi nascutu cineva romanu." Pe absolutisti adeca 'i dorea amaru ca li s'a spartu planulu loru de a tiené ocupate si subjugate pentru totu-deauna principatele romanesci, ei se amarisera pana in ficati, ca au dilapidatu imprumutulu numitu natiouale de cinci sute de milióne florini fara nici unu folosu pentru monarchia, séu vorbindu mai dreptu, pentru pungile loru, si le era rusine de lume, ca chiaru amic'a loru Britani'a mare, le pusese terminu peremptoriu, in care trebuira se-si scótia regimentele din tierile romanesci, éra imperatulu Napoleonu inaugurase principiulu nationalitatiloru, dupa care tienea densulu ca trebue se se formedie de aci incolo staturile, si anume se se incépa cu Romani'a si cu Itali'a. Absolutistii punea de pretestu, ca ei nu potu suferí cá se se consolidedie la Dunare unu Piemontu romanescu, care se'i stea cá unu junghiu in cósta. Napoleonu le respundea: Eu nu am ce ve face, nu e vin'a mea, ca romanii suntu romani, ca ei -si au limb'a loru, caracteru natiouale pronuntiatu si fórte differitoriu de alu vostru, trecutulu si histori'a loru sociale nationale, si ca ei conservandu'si atati seculi individualitatea natiouale cu acésta dau probe invederate de vitalitate extraordinaria. Déca nici incursiunile barbariloru nici voi séu turcii nu ati fostu in stare cá se'i nullificati in atati seculi, cumu credeti voi ca'i veti mai preface si contopí deací ininte. Absolutistii nu vrea se audia nimicu din tóte aceste, pana candu nu li s'au deschisu urechile prin trasnetulu tunuriloru ghintuite dela Magent'a si Solferino.

Curatu pe aceeasi cale au apucatu astadi dualistii séu falsii liberali si hypocriti. Ei vedu ca principiulu nationalitatiloru in acesti dóuedieci de ani au prinsu la natiunile homogene si compacte, déra subjugate, radecini atatu de afunde, in catu nu -lu mai poti extermina cu tóte batteriile cate se afla in Europ'a, pentru-ca acelu principiu a petrunsu in masse, in consciintiele poporului, elu s'a prefacutu in articulu de crediutia, in catu fia-care dice sér'a demanéti'a: „Credu in viéti'a de veci a limbei mele si a independentiei mele natiouale." Ei insii, adeca falsii liberali tienu pentru sine'si pe viétia pe mórte la acelasiu articulu de credintia, inventa mii de mediulóce cá se-lu realisedie preste totu, inse numai asia, cá folósele se cadia exclusivu in sinulu loru; déra candu vedu ca altii inca voru se-lu applice la ei acasa, atunci scotu sabi'a, implanta tunuri si ridica la spendiuratori, éra diariale loru insulta cá nisce berbani, mintu de stau se inghiatie ap'a cu minciunile. Calumni'a este professiunea loru.

Dualistii ungureni vedu bine, ca serbii din Bosni'a si Hertiegovin'a se batura unu anu de dile pentru independenti'a loru natiouale, si ca sultanulu cu óstea sa nu'i-a potutu subjugá, éra ei nu au alta numire pentru densii decatu rebelli si érasi rebelli, uita inse ca cu acésta -si tragu ei insii palma preste ochi, ca-ci dau totu dreptulu austriaciloru, cá tóte revolutiunile loru se le inferedie de simpla rebelliune, ca-ci adeca este mare differentia intre revolutiune si rebelliune; revolutiunea se face in contra guberneloru calcatórie de legi, in contra legiloru absolutistice impuse prin fortia, prin arme si in contra parlamenteloru esite din alegeri falsificate, mituite, tirane, éra rebelliunea ese dela nesce minoritati in contra legiloru aduse de maioritati esite din alegeri legali, correcte, necorrupte.

Dualistii ungureni oprescu pe serbii din Ungari'a si Slavoni'a de a merge in ajutoriulu serbiloru de preste Dunare si Sav'a; ei inse uita prea bucurosu, ca serbii si in acésta imitédia totu numai pe ungureni, cari in an. 1848/9 chiamara in ajutoriulu loru legiuni polóne, generali poloni, nemtiesci (Stein), anglii (Guyon) s. a., legiunea studentiloru dela Vien'a; se confederara cu italianii in contra dinastiei Habsburg-Lotaringi'a pe care o si proscrisera in conventulu dela Debrecinu (14 Aprile 1849); éra de alta parte in a. 1869 tractasera mereu cu gubernulu lui Alexandru Ioanu I prin Kossuth, Klapka, Türr, Berzentzey si altii mai multi, cá se le dè si elu ajutoriu contra Kaiserului, precum numia ei atunci in batjocura pe domnitoriulu legitimu, carui a juratu de atatea ori fidelitate ei, parintii si mosi de stramosi ai loru, precum slavii meridionali n'au juratu nici-odata sultanului, care nici ca le-a cerutu juramentu, ci le-a vorbitu curatu, cu sinceritate usitata la barbari: „Voi sunteti ghiauri, „dobitócele" mele, (peculium meum), v'am ocupatu cu sabi'a, capetele vóstre suntu proprietatea mea; dela turmele mele de vite nu ceru fidelitate, ceru supunere, si déca ar' cutedia se mi-o denege, le injunghiu. Ati auditu? Asia déra: Siktir Ghiaur!" Limbagiu curatu si nu frase góle de farisei, limbagiu pe care'lu afli in mii de variatiuni in istoriile si annalile turciloru, chiaru si in chronicele nóstre.

Déca slavii meridionali imitédia intru tóte totu numai pe ungureni spre a-si asecura existenti'a loru natiouale si politica intr'unu statu alu loru, déca ei dicu cá si ungurenii, ca „pamentulu locuitu de ei de un'a miie si respective de 1500 de ani este alu loru, proprietate castigata séu cu sangele propriu, cumu au castigatu si alte popóra, séu cu sudórea loru cea crunta, cu ce dreptu dualistii s'au infuriatu in gradu asia de excessivu asupra-le, si de ce se degrada pe sine la insulte, calumnii si injuraturi atatu de scarnave si gretióse, de care aflamu mai pe fia-care pagina a totuturu diarialoru dualistice, nemtiesci si ungaresci? Déra cum vine, ca diariale Germaniei, cu singura exceptiune de cele subventionate *), dau — celu pucinu pana in momentele de facia, totu dreptulu slaviloru meridionali, si n'au nimicu in contra, ca gubernulu Russiei permitte cá se se faca collecte in favórea loru in totu coprinsulu imperiului prin comitete, dintre care unele stau immediatu sub protectiunea unoru membri ai familiei imperatesci? Dualistii pana acuma nu-si potu esplica portarea acésta a pressei germane; stau facia cu ea ametiti, injura si pe diariale din Germani'a, mai alesu pe acelea, care in dilele trecute -si manifestara dorinti'a cá se védia si pe Romani'a mergundu asupra turciloru. Acésta póte se fia vreo specula a pressei din Germani'a, precum erá si cea din a. 1866, pre candu indemná pe gubernulu romanescu, cá se tréca in Transilvani'a spre a o tiené ocupata pentru totudeauna. (Despre acestu lucru existu si acte diplomatice dela Berlinu, pe care astadi nu ar' fi tocma greu ale cunósce dupa textulu loru).

Dualistii -si escusa injuraturile loru totu numai cu cuventulu pe care-lu repetu neincetatu: Nu potemu suferí in vecinatatea nóstra nici unu statu mai mare slavu, si ne oppunemu cu atatu mai vertosu, ca acela dupa tóte prevederile nóstre va sta sub immediat'a influintia a Russiei, de aceea injuramu si ne oppunemu. „Óre inse candu s'ar' realisa vechiulu planu alu principelui Eugeniu, cá adeca tóte acele provincii slave se cadia in sinulu vostru cá nesce póme dulci rescópte, precum vréu si astadi unii militarisci, ati injurá totu asia?" „Nu ne trebuescu," respundu fariseii, „ca si asia ne-a batutu Ddieu cu prea multi slavi." „Apoi déra cu ocasiunea actului incoronarei din 1867 pentru-ce ati dusu pe tóte acele tieri si pe cele romanesci in triumfu? Fostati atunci ómeni in tóta mintea si seriosi, séu ca ati jocatu numai comedia, farsa? Ecca pentru-ce lumea nu ve mai crede si slavii mai pucinu. Planulu vostru celu adeveratu este, cá se le subjugati voi, numai nu acuma, ci mai tardiu, dupa-ce ve veti simti indoitu mai tari, ca-ci astadi sunteti fórte debili; credeti inse, ca dupa-ce veti maghiarisá dincóce, veti germanisá dincolo de Lait'a mai multe milióne, dupa-ce veti scapa óresicumu de fallimentu, ve veti ajunge scopulu; éra pana atunci insisteti cu tóta furi'a, cá slavii meridionali se remana totu sclavi ai turciloru, totu vite ale sultanului, totu cufundati in mocirl'a barbariei spre rusinea si batjocur'a Europei. Ei, bine, slavii suntu fórte decisi a nu asteptá, a nu ve face intru nimicu pe voi a vóstra, si tocma ca se temu de voi cá de cuceritorii cei mai periculosi, pusera totulu pe o carte si se scolara cá se-si elupte cu pretiulu supremu independenti'a loru politica, consolidandu-se intr'unu singuru corpu natiouale conpactu, legatu in statu federativu.

Acest'a este, cumu am aratatu si in altu nr. alu „Gazetei", respunsulu cathegoricu alu slaviloru.

*) Cá „Köln. Ztg." de ex.

Brasiovu 25/13 Iuliu a. c.

Memoriulu guvernului romanu, relativu la pretensiunile de compensatiune ale statului romanu, despre care vorbiramu in numerulu antepenultimu, se fi fostu respinsu de catra tóte poterile garante. Diariale straine celu pucinu asia ne spunu. Guvernulu romanu, dice unu comunicatu alu officiosului „Fremdenblatt," s'ar' fi adressatu pentru antaiu atatu la inalt'a Pórta, catu si la tóte poterile garante cu acelu memoriu, despre a carui'a siepte puncte ne informase cunoscut'a depesia din Parisu. Dupace inse nici unulu din cabinetele mariloru poteri nu ar' fi fostu aplecatu a incuviintiá cererile Romaniei, s'ar' fi aflatu indemnatu guvernulu romanu a formulá pretensiunile sale inca-odata si ale inaintá intr'o nota diplomatica Pórtei otomane, cu scopu cá se silésca in modulu acesta pe

marele Viziru a-i respunde érasi pe cale officiala. Romani'a se fi provocatu unu asemenea respunsu officialu din partea Turciei cu atatu mai multu, cu catu nici un'a din poterile garante n'a respunsu la memoriulu Romaniei officialmente, ci tóte cabinetele se fi comunicatu guvernului romanu numai pe cale confidentiala, ca nu consimtu cu punctele pretinse dela Pórta, dreptu recompensa pentru atitudinea neutrala a Romaniei. Dupa foile vienese ar' fi dechiaratu mai tóte poterile, cu deosebire Russi'a si chiaru Franci'a, ca punctele memoriului din cestiune nu se potu discutá nicidecumu inaintea forului marei diplomatii europene.

Foile din Romani'a nu ne dau nici-o deslusire in privinti'a acést'a, asia incatu pana acuma nici nu s'a constatatu din partea interessata (romana), déca esiste in fapta acelu memoriu si care este adeveratulu seu cuprinsu. Intielegemu reserv'a ce 'si-o impune diuaristic'a romana in cestiunea acést'a de natura atatu de delicata, n'am poté inse intielege tacerea ei atunci, candu tóta istori'a memorandului n'ar' fi decatu o simpla scornitura diuaristica. Din insasi impregiurarea, ca press'a romana n'a datu nici-o desmintire scirei respandite de corespondintiele Agentiei Havas in privinti'a memoriului romanu, trebuiesce dér' se conchidemu de-a dreptulu la faptic'a lui esistintia.

Memoriulu acest'a odata esistentu obvine intrebarea, ca voit'a óre dlu Cogalniceanu se pipaie printr'ensulu numai pulsulu noului sultanu si-a mariloru poteri, séu ca a voitu se ajunga imediatu la unu resultatu practicu, voindu a se folosi de ocasiunea binevenita cu tóta energi'a si cu tóte mediulócele cei stau la dispositiune? Cu alte cuvinte fost'au acompaniata not'a guvernului romanu de amenintiarea ca, déca Turci'a nu va satisface pretensiuniloru Romaniei, acést'a se va vedé silita a intrá in actiune de resbelu contra guvernului otomanu? Diuariale straine sustienu ca s'ar' fi facutu si acésta amenintiare.

Se dice ca ministrulu de esterne serbu Ristici ar' fi conferitu in timpulu din urma adeseori si lungu cu agintele romanu din Belgradu si ca ministrulu de interne serbu Miloicovici ar' fi plecatu la Bucuresci in missiune speciala. Tot-odata cetimu in foile romane, ca parlamentulu din Bucuresci a esaminatu dilele trecute cu mare seriositate situatiunea armatei. S'a demonstratu in siedinti'a secreta a senatului, ca suntu tóte cele necessare spre mobilisarea unei ostiri complete de linia, de 60,000 de ómeni si pentru 30,000 militii. Ostirea de linia are 100 tunuri bine ecuipate si cu tóta munitiunea loru, ér' ostirea territoriala alte cincidieci. Colonelulu Slaniceanu, ministru de resbelu a obtienutu atatu dela camera, catu si dela senatu autorisarea, se concentreze fortie armate, unde va cere trebuinti'a si pe catu timpu va cere trebuinti'a, si preste acele 15 dile, pe catu -lu autorisa legea.

Tóte aceste suntu semne destulu de intieligibile, ca guvernulu romanu este decisu a luá in seriosu pretensiunile inaintate la chibzuirea inaltei Porti. Ce va respunde acést'a? Fara indoiéla, totulu depinde deocamdata dela atitudinea cabinetului din Constantinopolu. Nu potemu crede vuetului, dupa care Turci'a ar' fi si refusatu a satisface cerintieloru romane si inca in urm'a initiativei Austriei. Turci'a are mare trebuintia de pacea cu romanii si Austro-Ungari'a are celu mai mare interessu la neutralitatea statului romanu. Mai credibila ni se pare versiunea dupa care Turciei singuru numai dóue puncte din memoriulu romanu nu 'i-ar' placea adeca: priimirea agintelui romanu in corpulu diplomaticu si rectificarea fruntariei la Delt'a Dunarei (cessiunea gureloru Dunarei). Punctulu acestu din urma pare a formá celu mai mare obstaculu si la poterile garante, in deosebi la Austri'a si Russi'a. Marile poteri se temu de nóue si mai grave complicatiuni in urm'a postulateloru romane; cu greu voru poté inse stricá ceea ce va face Pórt'a si Romani'a in intielegere. Pretensiunea guriloru Dunarei e basata pe tratatulu din 1856. Romanii suntu dér' in dreptu.

Déca insasi press'a francesa pare a se oppune acestui invederatu dreptu, caus'a e numai in fric'a ce-o mai duce de Bismark-Mephisto si de planurile sale diabolice, cari le crede jucandu la gurile Dunarei. Diplomatiloru romani nu le va fi greu a convinge pe francesi ca politic'a ce-o ducu este dictata numai de interessele patriei loru. Incatu pentru „Journal des Débats" care dice ca romanii ar' avé „visuri de evulu mediu, si ar' voi se manance castane cópte trase de altii din spudia" nu trebuie se uitamu ca acést'a fóia e subventiunata din fondulu de dispositiune alu c-de Andrássy.

Press'a dualistica in desperatiune.

Diariale dualistice cu capitanulu loru „Neue fr. Presse" in frunte, nu mai au alta numire pentru Serbi'a si Muntenegru, decatu „Raubstaaten," staturi de banditi, éra apararea independentiei acestora o inferédia cu „Raüberhandwerk" professiune de banditi, lotrii, talhari de drumuri. N. fr. Pr." in primulu seu din 15 Iuliu venindu in furia, face complici si pe ministrii de externe ai poteriloru europene. Sémena fórte ca actiunile politice ale dualistiloru stau canesce de reu, ceea ce se mai cunósce si din impregiurarea, ca le pasa preste mesura multu de neutralitatea Romaniei, si pentru-cá se fia siguri de acésta neutralitate, dau Pórtei otomane consiliulu, cá déca Romani'a va cere incetarea totala a tributului anuale si dreptulu de a bate moneta cu effigi'a Domnitoriului, se nu stea in cumpena, se-i faca acele concesiuni fara amanare, din causa ca „parteciparea activa a Romaniei ar' fi de siguru o calamitate pentru Turci'a; ca-ci armat'a romanésca este tare — adeca circa de 132 mii — bine disciplinata, organisata intocma dupa modellulu celei prusiane, si de unu spiritu cá acela, in catu cu ocasiunea manevreloru din Octobre 1874 Pórt'a otomana s'a convinsu, ca trebue se'i dè attentiune seriósa." Facundu Pórt'a pe voi'a Romaniei, comitele Andrássy ii va gratulá, éra Russi'a, care dela 1871 incóce a fostu inemica asia de mare a Romaniei, in catu a provocatu pe Pórt'a otomana, cá se bage in acea tiéra 30 mii corpu de ocupatiune, astadi s'a inblanditu si nu se va mai oppune „la bagatelle" de acestea! Cu acésta ocasiune „N. fr. Pr." trage o palma buna ungureniloru si alt'a nóue romaniloru dicundu, ca póte fi cá maghiarii se se oppuna la suveranitatea Romaniei, din causa ca precum ei nu suntu siguri de serbi si de croati intocma nu suntu de romanii de aici.

Mei, mei, da ce mai concessiuni facu acei domni mari din Vien'a in anulu 1876! De unde romaniloru charulu acesta? A' si uitatu asia curendu „Press'a", de candu ne punea in categori'a tieganiloru si inneca cu dóue regimente de husarí pe tóta armat'a romanésca in Dunare?

Intr'aceea se lasamu pe romani acilea unde suntu, si se ne intórcemu la „banditii" pressei dualistice. Acea factiune dualistica orbita de patima si de spurcatulu seu egoismu, nu observa, ca facundu ea pe serbi si pe montenegrini hoti si talchari, cu acésta néga fara se vrea, mai multe drepturi, de care intre alte impregiurari dualistii s'ar' tienea cu tóte braciale, pe viétia pe mórte, pana la celu din urma soldatu si celu din urma cruceriu. Ei adeca néga dreptulu popóraloru de a se apara de tirania si a scutura jugulu ei, néga dreptulu sabiei atatu de iubitu la ei, néga si dreptulu anexiuniloru. Fia, se le nege pe tóte; déra apoi cu acésta se punu ei insii pe sine si pe tóte poterile europene intr'o linia cu serbii si cu montenegrinii. Ca-ci adeca, se nu mergemu prea departe in istoria, ii intrebamu noi pe ei, ce a fostu impartirea Poloniei in cele trei staturi vecine? Ce ocuparea Bucovinei? Ce cucerirea Crimeei si luarea Basarabiei prin rusi? Ce implantarea ghiaraloru Britaniei mari in Gibraltar, Malt'a, Insulele ionice? Cumu s'a numitu abolirea republicei venetiane si trecerea ei in possessiunea Austriei? Ce a fostu ocuparea Algirului prin franci? Ce formarea principatului Serbiei, a regatului grecescu si a v.-regatului egipténu? Scolarea cu arme a unguréniloru in a. 1848/9 fost'a ea drépta revolutiune in contra tiraniei, séu rebelliune criminala? Si subjugarea Transilvaniei ce nume are in dictionariulu loru? Ducatele Schleswig-Holstein, Alsati'a si Lotaringi'a le-a adusu ap'a in sinulu Prussiei? Aha, unitatea elementului germanu, a Germaniei? Minunatu! Apoi totu asia si unitatea elementului italianu, unificarea Italiei, unificarea slaviloru meridionali, unificarea cechiloru si asia mai departe. Dualistii inse au dóue mesuri, una pentru ei si pentru turcii taiati impregiuru, alt'a pentru cei subjugati de ei. Déra li s'au mai spusu de atatea ori: Ce-a fostu dulce s'a mancatu, ce-a fostu verde s'a uscatu. Principiulu libertatiei omenesci si alu celei nationale nu sufere nici o exceptiune alt'a, decatu numai in privinti'a banditiloru proprie numiti asia, si in a celorulalti calcatori de legile moralitatiei si ale securitatiei in societate. De aceea ori-candu noi ne simtimu indemnati a infrunta sofismele si calumniile dualistiloru, nu ca aparamu pe slavii meridionali, cu cari necunoscundu limb'a loru, nu avemu nici-o relatiune, ci aparamu numai principiulu libertatiei ori unde vedemu ca se falsifica si calca in pitióre.

Brasiovu in 14/26 Iuliu 1876.

Din viét'a interna a statului maghiaru avemu pucine de a inregistrá. Dlu Tisza catu erá de zelosu si de neobositu pana mai deunadi intru reorganisarea si consolidarea statului maghiaru pre base esclusivu maghiare, intru atat'a de piticu este acum in faci'a evenimenteloru din vecinitatea sudica a monarchiei. Numai din candu in candu mai da si d-sa cate unu semnu de viétia, inse si atunci nu-i mai da man'a se se adressedie catra juredictiuni si comunitati, cá intru tóte si preste totu se se folosésca numai de limb'a maghiara, ci din contra tóta activitatea sa de astadi se reduce la unele mesure de politiaiu, ce le iè spre a evitá si nabusí eruptiunea vre unui vulcanu internu, séu se manifesta in unele dispusetiuni ce le face la poruncél'a auctoritatiloru militari.

Asiá intre altele, desi d sale nu-i pré place se audia de mobilisare si de punerea armatei pre pecioru de resbelu, totusi tramise dilele aceste unu rescriptu catra tóte juredictiunile, prin care le provóca in sensulu legii de armare generale, cá in tempu de 15 dile se pregatésca si se-i tramita o consemnatiune conscientiósa despre toti acei functionari, cari in căsulu unei mobilisari ar fi neaperatu necessari se remana in posturile loru. Rescriptulu accentua espressu, ca aceste consemnatiuni se se tramita cu cea mai mare promptitudine, deórace trebue se le substérna Domnitoriului, care singuru are dreptulu de a lasá in posturile loru in casu de mobilisare pre acei functionari, cari totu-odata sunt si militari.

Totu in dilele aceste provocà administratiunea militare pre tóte societatile caliloru ferate, cá se-i aduca la cunoscintia cu numele pre toti functionarii, servitorii si lucratorii loru, cari sunt militari reservisti, concediati séu militiani si totu-odata se-i notifice pre aceia, cari sunt neaperati necessari pentru societate.

Asemeni provocari s'au tramisu, precum amu aflatu si pre la auctoritatile scolari confessionali. Afara de aceste inse amu cet tu noi insi-ne epistole de ale comandeloru militari de intregire, adressate de-adreptulu catra unii officieri pensionati, pre cari intréba, déca in casu de mobilisare ar fi inclinati se ocupe vre unu locu in armata, mai vertosu la carausia pentru transportarea celoru raniti.

Toti acesti fenomeni dovedescu, ca pacea ce o predica Andràssy din Vien'a si Derby din Londra nu numai ca nu s'a asecuratu prin intelnirile imperatiloru la Reichstadt si Salisburg, ci din contra ea s'a clatinatu si resbelulu celu mare s'a apropiatu.

De pre campulu de lupta avemu o multime de sciri, inse tóte aceste sciri abiá ne pune in positiunea de a conchide cu probabilitate, ca luptele cele mici ce se intempla in diferite puncte ale liniei de operatiune sunt preste totu favorabile pentru serbi si muntenegrini. Atacurile mai insemnate au fostu indreptate in tempulu din urma din partea turciloru asupr'a positiuniloru armatei serbesci dela Drin'a, in fruntea careia se afla Ranco Alimpiciu. — Acestu comandante a telegrafatu principelui Milanu cu dat'a 20 Iuliu urmatóriele: „O victoria noua; astadi demanétia la 9 óre, 10 bata-

lióne de turci ni-a atacatu positiunile cu scopu, cá se ne respinga preste Drin'a. Ataculu fu vehementu, inse fu respinsu cu energia; catra trei óre dupa amédiu inimiculu incepù a se retrage catra Bielin'a. Din caus'a unei ploi vehemente persecutarea din partea trupeloru nóstre n'a fostu cu potintia decatu numai pana la o distantia anumita." — In urm'a acestei lupte serbii pusera man'a pe préda insemnata si se apropiara mai tare de siantiurile dela Bielin'a.

Acestu atacu din partea turciloru s'a repetitu in 24 Iuliu, inse de astadata si cu mai pucinu successu. Totu atunci atacara turcii si positiunea serbiloru la Gramad'a, Belvinea si Pandiralo cu scopu, cá se incungiure pe Cernaieffu, care se afla inca la Babina Glava, inse dupa o lupta de 10 óre fura respinsi.

— Muntenegrinii inca se pórta eroicesce. In 25 Iuliu a atacatu Bozo Petroviciu pe turci la Podgoriti'a si i-a respinsu pana in fortarétia. Podgoriti'a este blocata. — Scirile mai noue spunu, ca in Albani'a a eruptu o revolta, care se estinde totu mai tare; ca turcii din Herzegovin'a nu voiescu a se luptá contra muntenegriniloru; ca Alimpiciu ar fi inceputu a bombardá orasiulu Bielina; ca in fine in 25 Iuliu s'ar fi inceputu o lupta mare la Ak-Palanka.

Softele din Constantinopole au formatu o legiune de 1500 insi. — Se dice ca chedivulu din Egiptu ar fi tramisu Turciei 20 de mii pusci de constructiunea cea mai noua si 500 ladi cu munitiune.

Enunciatiunile adunarii din Temisióra.

In legatura cu notiti'a premissa in numerulu precedentu, venimu a inregistrá acì enunciatiunile inteligintiei si ale poporului romanu din Banatu, cari in 10 Iuliu a. c. s'au intr'unitu in adunare la Temesiór'a, spre a se consultá si a aflá calea si mediulocele pentru neamanat'a restaurare resp. reinfiintiare a Episcopiei gr. or. romane de Temisióra. Ideea reinfiintiarii acestei episcopie este deja vechia, inse pana acum nu s'au facutu pasi seriosi pentru realisarea ei, si póte ca si acum nu se punea in practica asiá rapidu si cathegoricu, déca nu s'ar fi ivitu in tempulu mai nou in sinodulu dela Aradu unele neintielegeri intre membrii din partile banatice si intre cei din partile Ungariei cu privire la administrarea si folosirea fonduriloru besericesci si scolari comuni si cu privire la representatiunea partiloru in Consistoriu. Aceste neintielegeri in legatura cu necessitatea ce se sentiá, au solicitatu punerea in lucrare a ideei de restaurarea Episcopiei de Temisióra. Pentru aceea aflamu in program'a adunarii din Temisióra publicata in diuariulu „Albina" si urmatoriulu passagiu: „In ambele cestiuni vitali pentru noi amu fostu spre adencu sentit'a scadera a nóstra maiorisati, fora a gasi remediu in contra vatemarii, prin care impregiurare legatur'a nóstra fortiata de diecesea Aradului a devenitu isvorulu certeloru, neliniscirei si nemultiumirei."

Din aceste si alte consideratiuni mai grave, adunarea a enunciatu in unanimitate urmatóriele:

„I. Absolut'a lipsa si generalea dorintia de a restaurá, resp. reinfiintiá propri'a Episcopia séu Diecese romana gr. or. in Temesiór'a, regulanda in privinti'a estinderei juredictiunei sale canonice si statutari prin Congressulu nationale, conformu impregiurariloru.

Pentru facerea posibile seriosu si catu mai curendu a acestei Episcopie. —

II. Creiarea numai de catu a unui organu alu nostru propriu, carele in sfer'a legale a chiamarii sale se lucre la Congressu cu ajutoriulu deputatiloru nostri, ér' in sinulu poporului nostru prin directa influintiare pentru realisarea catu mai curendu a scopului.

Atare organu si resp. autoritate bisericésca publica, din punctu de vedere rationale practicu nepotendu fi decatu unu Consistoriu autonomu propriu pe sém'a acestoru parti:

III. Despartirea administratiunei diecesane numai decatu de catra Consistoriulu aradanu si infiintiarea si pana la celu mai de aprópe Congressu, a unui propriu Consistoriu in Temesiora, de-ocamdata firesce numai pentru cele 4 protopopiate, alu Temesiorei, Lipovei B. Comlosiului si Hasiasiului.

Pentru ca acésta infiintiare numai de catu a Consistoriului nostru se corespunda catu numai se póte spiritului legii:

IV. Constituirea acelui'a provisorialmente din membrii, séu asessorii consistoriali, alesi prin sinodulu eparchiale din Aradu dela 1870 pana acuma din aceste parti banatice, sub presiedinti'a celui mai betranu asessore preotiescu in sensulu canonicu, cu tóte artributiunile unui Consistoriu de sine, in tocmai cá celu din Oradea mare.

V. Spesele necessari pentru sustienerea in functiune a acestui Consistoriu pentru inceputu se nu intréca nice de cum sum'a de 3000 fl. la anu, si se se iè parte din venitele sessiuniloru parochiali reduse, parte din venitele capitaleloru bisericesci de prin singuratecele comune dupa o modalitate ce va fi a se regulá prin insusi consistoriulu nostru plenare.

VI. Présantiei sale Dlui Eppu diecesanu alu Aradului printr'o deputatiune de 3 se i se substérna aceste resolutiuni si se i céra binecuventarea archieréiésca si notificarea infiintiarii acestui Consistoriu la naltele locuri.

VII. Pentru casulu ne-asteptatu, déca Parintele Eppu diecesanu pentru vre unu scrupulu séu din vr'o causa ori care ni-ar denegá impartasirea binecuventarii: se intielege, ca supunerea acestoru parti catra autoritatea legale va remané ne-alterata; dér membrii Consistoriului nostru, adeca asessorii alesi in sinodele eparchiali aradane din aceste parti, considerandu-se de comitetu essecutivu alu acestei adunari sub presiedinti'a mai susu indegetata, se insarcinéza, ca la Congressulu nationale celu mai de aprópe, prin ajutoriulu deputatiloru nostri cu atatu mai vertosu se staruiésca la incuvintiarea si realisarea fora amenare a acestei programe."

In deputatiunea catra prea-santi'a sa dlu episcopu alu Aradului, esmisa spre a i substerne si recomendá protocolulu adunarii si program'a ei, s'au alesu prin aclamatiune: protopresbiterulu Melentiu Dreghiciu, Dr. Alessandru Mocioni si V. Babesiu.

— „Telegrafulu romanu" din Sibiiu nu contesta necessitatea restaurarii Episcopiei de Temisióra, inse pre de alta parte sustiene, ca spre acestu scopu nu s'a alesu nice tempulu oportunu, si nice calea cea adeverata, deorace adunarea dela Temisióra ar fi apucatu pre o cale, ce duce la anarchia; ea a lucratu afara de lege si fora se cugete la consecintie, cari in aceste tempuri vitrege potu fi fórte funeste pentru jun'a constitutiune a besericei gr. or. romane.

De sub Buceciu 21 Iuniu 1876.

. . . . . Este vorb'a despre realisarea noului pactu dualisticu, séu despre prelungirea celui vechiu? —

Pactulu de 10 ani incheiatu intre Cis- si Trans-Laitani'a (ce numiri classice!) care espira cu anulu 1876 fu condamnatu de tóta populatiunea Austro-Ungariei fora deosebire de nationalitati, de confessiuni, de classe sociale, séu de partite politice. Prelungirea ar' fi deci intre multele erori capitale politice, comise in detrimentulu statului in epoc'a durabilitatii lui, cea mai cumplita, pentru-cà dupa esperiintiele facute — (chiar' dupa parerile Dlui Tisza) — ar' duce patri'a spre bancrotu financiariu si politicu, de astadata nu prin nesciintia (cá la 1867) ci in deplin'a cunoscintia a reului.

Noulu pactu este, nice mai multu nice mai pucinu decatu un'a usia din dosu, spre a reintrá in pactulu celu vechiu; cu singur'a esceptiune, ca in elu se afla si reservatiunea mentala de-a prepará uniunea personala. —

Uniunea personala inse nu se póte prepará, nu se póte inaugurá fara de a se ventilá si decide mai inainte intrebarea: Cari suntu aspiratiunile Cislaitaniei, si cari a-le Translaitaniei pentru viitoriu?

Déca aceste aspiratiuni ar' fi numai conservative, adeca ar' tienti numai la sustienerea monarchiei cá statu deplinu suveranu in intregulu seu, ce sensu ar' mai avea atunci dualismulu cu suprematiile de rase, cu 16 ministerii de resortu si trei ministerie comune, cu trei armate, din cari fiecare represinta alta „ideia de statu", doua sisteme financiari, doua bance nationáli, doua organisme administrative in afacerile superiori ale statulu etc. etc.

Déca inse aceste aspiratiuni au alte directiuni, opuse „ideiei de statu austriacu in intielesulu seu istoricu", — atunci: pentru-ce armata comuna? pentru-ce ministerii comune? pentru-ce comuniune vamale? pentru-ce delegatiuni parlamentari? pentru-ce multe alte formalisme cari tienu numai populatiunile imperiului in o perpetua confusiune de idei si iritatiune politica?

Austriaciloru nu li-se permite a fi numai austriaci, éra unguriloru nu li-se permite a fi numai unguri, ci li-se impune a fi odatá „maghiari" de alta-date „nemti", si de alta-data „austriaci".

Ori un'a ori alt'a. Atatu intr'unu federalismu basatu pe suvenirile istorice ale partiloru Monarchiei, catu si intr'unu centralismu marginitu prin autonomii provinciale, municipale si comunale, ba chiaru in uniunea personala a partiloru constitutive póte aflá cineva ratiune! Numai in acésta sistema hermaphrodita nu. Austriacii arunca responsabilitatea pentru calamitatile publice in care a devenitu imperiulu asupra unguriloru, ungurii asemenea asupra austriaciloru. Chiar' abusurile de potere in contra nationalitatiloru le pune unii pe contulu celoralalti. Asia maghiarii nostri, fiindu interpretati despre terorismulu limbisticu, dau numai din umeru si respundu: „Calea ni-o prescria legile dualismului. Ear' nemtii de dincolo repeta: dualistische Staatsform — „gebundene Marschroute!" — In fine se ne fia permisa urmatórea intrebare: Prin cate neajunse va trebui se mai tréca multu cercat'a acést'a monarchia pana se devina fapta cuvintele rostite de pe tronulu imperialu: „Austri'a se fia patri'a in care tóte popórele sale se se bucure de o egala respectare a insusiriloru loru proprie natiunali, a interesseloru loru culturale si materiale?" — —

Sinc'a vechia 15 Iuliu 1876.

(Incendiu). Domineca nóptea in 9 spre 10 a lunei curente st. nou pre la 12 óre, s'a escatu unu focu in comun'a nóstra Sinc'a vechia, carele ajutatu de ventulu sudu-osticu, in tempu scurtu prefacù in cenusia 10 case si 12 siuri aloru 19 locuitori. Daun'a, desi spre norocire bucatele si fenulu inca nu fura adunate, totusi e considerabila deórace estindiendu-se foculu cu celeritate si vehementia de fulgeru, bietele femei inspaimentate, a carora barbati erau dusi la tergulu Rosnovu, nu'si au potutu scóte mai nemicu din case si siuri. Astfeliu le au arsu tóte mobiliele precum si bucatele, vestmentele, instrumentele economice, vitieii, porcii s. c. l.

La acestu tristu spectacolu fui si eu martore ocularu, si fiindu patrunsu de compatimirea acestoru nenorociti, 'mi permitu, déca cumvá nu asiu abusá de pacienti'a p. t. cetitoriloru a aduce la cunoscinti'a on. publicu urmatóriale:

Dein observarea ca, in acea strata au arsu tóte edificiele coperite cu palia, ér' cele din materialu solidu, de-si au fostu in apropiare immediata, ma chiaru mestecate cu acele, incatu erau asia de incungiurate de focu de intra flacar'a pre ferestri, totusi au scapatu, — ve indemnu fratiloru romani, cá se lepadati principiale cele scalciate, ca: cumu a traitu tat'a si mosiulu si eu potu traí si ca: nu me voiu serací eu pentru-cá se-mi facu casa de piétra, si se sciti ca veti mancá numai odata pe dí, totusi se ve faceti edificii de materialu solidu, celu pucinu casa. Luati exemplu dela sasi.

Am observatu si m'am convinsu ca, periclulu ce amenintiá ½ comunitate s'a evitatu prin efectulu tulumbei (puscei de apa). Se audiau voci din tóte partile: Dómne ce norocu am avutu cu tulumb'a, desî, candu s'a cumparatu aceea prin staruinti'a si intrepunerea unoru ómeni preceputi, strigau in gur'a mare, ca ce ne trebue nóue nimicuri de acelea, dóra nu avemu bani de aruncatu. Deci fratiloru romani, ascultati de ómenii mai preceputi, ca-ce acei'a nu ve invétia reu, si contribuiti din catu aveti spre scopuri bune si folositória!

M'am convinsu, ca dintre cei dearsi singuru unulu e assecuratu. Acest'a de securu va capatá bani incatu 'si va poté face érasi alte edificia, inca póte mai bune cá cele arse, ér' ceialalti, mai alesu cei mai seraci voru fi siliti a cersí. Éca dér' fratiloru ce face nepasarea, neascultarea de cei mai preceputi, si neinteressarea! Déca nu aveti toti potere de a ve face case etc. din materialu solidu, apoi baremu se ve asecurati averile ce le castigati cu multa ostenéla, solvindu o tacsa bagatela.

Precum si in alte fapte salutarie, asia si cu acésta ocasiune merita recunoscintia, stima si multiumita dnii: Iosifu Stoic'a si Nicolae Ratiu, cari

nu au pregetatu a face dispositiunile necessare si a premerge cu exemplu intru molcomirea focului infricosiatu. Desî acesti domni indemnau pre poporeni a sarí intru ajutoriu, totusi cu dorere trebue se spunu, ca am observatu unu indifferentismu demnu de compatimitu. Multi stá in departare si privea cu manile subsuori. (Se póte? R.). Acesti ómeni cu animele impetrite séu ca nu sciu, séu ca nu voiescu a implinî preceptulu iubirei, care suna:

„Se iubesci pe deaprópele, cá pre tine insusi."

Cumu s'a escatu acestu focu cu securitate nu se scie, se presupune inse, ca s'a pusu prin ómeni malitiosi, intr'adinsu.

In acésta comuna s'au intemplatu si se intempla, mai cu séma de unu anu incóce multe misielii si anume: se cosescu cucuruzele si holdele pre campu, se spargu ferestrile, se smulgu si frangu pomii din gradini, se pune focu la fenuri, se strica monumentele de pétra de pe la mormente, totu prin mani reutatióse. Si cui? Voru cugetá p. t. cetitori, ca la nesce ómeni rei? Nu nice-decumu, ci din contra, chiaru acelor'a se facu aceste rele, cari se interesséza mai multu de binele comunei, incatu potemu aplecá proverbulu germanu: „Undank ist der Welt Lohn." . . — Tóte provinu din invidia, egoismu, intrigi si discordia in prim'a linia, ér' in lini'a a dóu'a din neinteressarea si neglginti'a primariei comunale, care nu se ingrigesce de politia de nópte, care, conformu legei si statutului comunalu, se 'si implinésca detorinti'a, se vighieze nóptea, ca-ce din atatea casuri ar' afla baremi de unulu. — Fetiorii cei stricati si demoralisati siedu nóptea in carciume pana se imbéta, apoi esindu cu sugarile aprinse pre strate, canta, injura, sbiéra, incatu nu numai ca nu te poti odihní de ei, dér' 'ti e amenintiata si viéti'a, de cumuva vei trece pre strata. Din partea notariatului cercualu respectivu s'au facutu mai multe repórte despre tóte intemplarile la off. pretorialu, dér' apoi nu sciu óre s'a datu vreo directiva primariei séu nu, destulu ca nu se vede nece unu effectu de ameliorare, ci din contra se totu maresce reulu, incatu de nu se voru luá alte mesuri mai energice, scie Ddieu unde vomu ajunge. —

Unu Iuonu dintre cei multi.

Noutati diverse.

(Avisu!) Subscrisulu diletante romanu, de presinte petrecu in Naseudu, ocupandu-me cu arangiarea a catorva representatiuni teatrale romane, de unde finindu, voiu inca a debutá in mai multe orasie locuite de romani, cu cele mai placute cantionete ale repertoriului Teatrului nationalu de Bucuresci. Din venitulu curatu a representatiuniloru mele diumetate voiu doná pentru scopuri filantropice. Deci domnii cari au benevoitu a me angagiá in orasiale d-nialoru, precum si acei stimati domni caror'a eu insu-mi le am scrisu, cá pre anumitu tempu se me astepte, se benevoiésca a pregatí ce le sta in potere, cu deosebire a avisá publiculu din apropiare, pana la sosirea mea.

— Celelalte diurnale romane inca suntu rogate a luá notitia despre acestu avisu. —

Naseudu 11/7 st. n. 1876.

Iuliu Corneliu Lugosianu m/p.
diletante romanu.

(Se cere deslucire). Rogati fiindu de catra dlu Grigoriu Tamasiu Miculesculu, damu locu aci urmatórieloru ronduri adressate dlui Teodoru Blaga invetiatoriu in Siomcut'a mare: „Sum de convingere," Dle invetiatoriu, ca nu vei fi uitatu, cumca in érn'a anului curinte, cu ocasiunea arangiarei balului romanescu in Lapusiulu ungurescu in favórea scólei principale romane de acolo, ai impartitu bilete de intrare la mai multi domni si ai adunatu si bani destinati spre acelu scopu dela unii inteligenti romani iubitori de natiune si de inaintarea culturei nationali. Cu acésta ocasiune am contribuitu atatu eu subscrisulu, catu si dlu advocatu Vasiliu Indre catu ni-a fostu cu potintia, si amu subscrisu col'a de contribuire. Preste totu erau 10 subscrieri si 10 fl. se si incassara intru ajutorarea acelei scóle, pre carea inimicii seculari au lipsit'o si de celu mai modestu mediulocu de esistintia. Cu tóte aceste inse reportulu publicatu in colónele pretiuitului diariu „Gazeta Transilvaniei" nu face mentiune decatu despre siepte contribuiri si resp. despre 7 fl., precandu eu si advocatulu Indre nu obvenimu de locu intre contribuenti. Prin urmare te intrebu Dle invetiatoriu si te rogu a-mi da deslucire, ca unde jace erórea si prin cine s'a facutu? Tramisus'au banii si col'a cu subscrierile orginali ori ba? — Ce s'a facutu cu cei 3 fl. si pentru ce numele meu si alu advocatului Indre nu obvinn intre numele contribuentiloru? — Grigoriu Tamasiu Miculesculu."

— (Patru feciori si o féta.) In diariulu „Albina" cetimu ca o femeia din Secul'a, comitatulu Aradului, a nascutu in Iuliu a. c. patru feciori si o féta, dintre cari inse doui au moritu. Nascerea a duratu dela 9 óre demanéti'a pana la 7 óre sér'a. Mam'a este de altmintrelea sanetósa.

(Musica maghiara in Londra.) Diariului maghiaru „Egyetértés" i se scrie din Londra, ca nisce musicanti unguri de cei noui sub conducerea lui Kalozdi si Oláh facu minuni pre acolo cu „Csárdásiulu" ungurescu. Pentru dovedirea acestei assertiuni scriitoriulu naréza, ca intr'un'a din dile musicantii maghiari au fostu invitati la curtea reginei in Vindsor, unde au cantatu mai numai Csárdás, si „Máiestatea sa regale, la audiulu acestui cantecu angerescu, ar fi inceputu a jocá siediendu pe scaunu!?"

Mai nou.

Belgradu 24 Iul. (Tel.) Statulu majoru serbu a decisu cá generalulu Cernajeffu se parasésca Ak Palank'a si Babina Glava, adeca tóte positiunile ocupate de corpulu seu. Abdul Kerim-pasi'a lesne a potutu dér' ocupá aceste positiuni parasite. — Nu scimu ce va se dica acést'a scire, insémna ea retragerea serbiloru séu numai o manevra a armatei loru? —

Nr. 691. 1—2

Concursu.

La scólele granitiaresci din fostulu regimentu romanu I suntu de a se conferi urmatórele posturi invetiatiatoresci:

I cinci posturi de invetiatori dirigenti la scólele din Tohanulu vechiu, Margineni, Copacelu, Racovitia si Vestemu, cu unu salariu anuale de 300 fl. v. a. cortelu, gradina si lemne de focu in modulu usitatu pana acum;

II dóue posturi de invetiatori de sene, la nóu'a scóla din Scoreiu si Spinu; fia-care cu cate unu salariu anuale de 300 fl. v. a. cortelu, gradina si lemne de focu;

III dóua posturi de invetiatori secundari la scól'a din Lis'a cu unu salariu anuale de 150 fl. v. a. si la scól'a din Tohanulu vechiu cu unu salariu anuale de 180 fl. v. a., cortelu si lemne de focu;

IV unu postu de invetiatoriu adjunctu la scól'a din Sin'a cu unu salariu anuale de 180 fl. v. a. cortelu si lemne de focu.

Doritorii de a ocupá vre-unulu din posturile enumerate se-si tramita suplicele instruite cu documentele de lipsa pana la **15 Augustu** st. n. la

Comitetulu administrativu de fondulu scolastecu alu fostiloru granitiari din regimentulu romanu I.

Pretiurile piacei

in 21 Juliu 1876.

Mesura	Speciea fructeloru		Pretiulu fl.	Pretiulu cr.
Hectolitre	Granu	fruntea	7	7
		midiulociu	6	74
		de diosu	6	52
	Mestecatu		5	75
	Secara	fromósa	4	46
		de midiulocu	4	35
	Ordiulu	frumosu	4	14
		de midiulocu	4	2
	Ovesulu	frumosu	3	26
		de midiulocu	3	4
	Porumbulu		4	35
	Meiu		4	13
	Hrisca		—	—
	Mazerea		—	—
	Lintea		—	—
	Faseolea		3	58
	Sementia de inu		14	—
	Cartofi		—	—
1 Chilo	Carne de vita		—	36
	„ de rimatoriu		—	48
	„ de berbece		—	28
100 Chilo	Seu de vita prospetu		30	—
	„ „ „ topitu		—	—

Cursurile

la bursa in 25 Juliu 1876 stá asia:

Galbini imperatesci — —	5	fl.	94	cr. v. a.
Napoleoni — — —	10	„	02	„ „
Augsburg — — —	101	„	55	„ „
Londonu — — —	126	„	—	„ „
Imprumutulu nationalu —	69	„	20	„ „
Obligatiile metalice vechi de 5%	65	„	40	„ „
Obligatiunile rurale ungare	73	„	25	„ „
„ „ temesiane	72	„	50	„ „
„ „ transilvane	72	„	75	„ „
„ „ croato-slav.	—	„	—	„ „
Actiunile bancei — —	869	„	—	„ „
„ creditului — —	141	„	50	„ „

Redactoru respundietoriu si Editoru
IACOBU MURESIANU.

Editiunea: Cu tipariulu lui
IOANE GÖTT si fiiu HENRICU.